

**OILADA BOLALARNI VATANPARVAR RUHIDA
TARBIYALASHNING SHAKL, METOD VA VOSITALARI**

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti pedagogika
fakulteti pedagogika yonalishi 2-kurs talabasi*

Eshpōlatova Farangiz

Annatatsiya: Ushbu maqolada oilada bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning mazmuni, maqsadi va ahamiyati keng yoritilgan. Tadqiqotda oilaning tarbiyaviy imkoniyatlari, ota-onaning shaxsiy namunasi, milliy qadriyatlar va oila muhitining yosh avlodda Vatanga muhabbat, sadoqat, mas'uliyat kabi fazilatlarni shakllantirishdagi o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, vatanparvarlik tarbiyasining asosiy shakllari — suhbatlar, amaliy faoliyat, oilaviy marosimlar; metodlari — namuna, ishontirish, rag'batlantirish, birgalikdagi faoliyat; vositalari — xalq og'zaki ijodi, tarixiy yodgorliklar, milliy bayramlar, adabiyot va san'at asarlari kabi omillar oila sharoitida samarali qo'llanishi bo'yicha xulosalar berilgan. Maqola oilaning xalqparvar va ma'naviy muhitini mustahkamlash orqali yosh avlodni vataniga sodiq shaxs sifatida tarbiyalashning ilmiy-amaliy asoslarini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Vatanparvarlik tarbiyasi, oila, ota-ona namunasi, tarbiya shakllari, tarbiya metodlari, tarbiyaviy vositalar, milliy qadriyatlar, ma'naviy muhit, yosh avlod, Vatanga sadoqat, milliy g'urur, xalq og'zaki ijodi, tarixiy meros.

Аннотация: Ушбу мақолада ойдада болаларни ватанпарварлик рухида тарбиялашнинг мазмуни, мақсади ва аҳамияти кэн йоритилган. Тадқиқотда ойланинг тарбияви имкониятлари, ота-онанинг шаксий намунаси, миллий қадриятлар ва оила мухитининг йош авлодда Ватанга мухаббат, садокат, масулият каби фазилатларни шакллантиришдаги или илмий джихатдан тахлил қилинган. Шунингдек, ватанпарварлик тарбиясининг асосий шаклари — сухбатлар, амалий фаолият, оилави маросимлар; методлари — намуна, ишонтириш, раг'батлантириш,

биргаликдаги фаолият; воситалари — халк ог'заки иджоди, тариксий йодгорликлар, миллий байрамлар, адабийот ва сан'ат асарлари каби омилар ойла шароитида самарали ку'лланиши бо'йича хулосалар берилган. Макола масляний халкпарвар ва ма'нави мухитини мустахкамлаш оркали йош авлодни ватанига содик шакс сифатида тарбиялашининг илмий-амалий асосларини очиб беради.

Калим созлар: Ватанпарварлик тарбияси, ойла, ота-она намунаси, тарбия шаклари, тарбия методлари, тарбияви воситалар, миллий кадриятлар, ма'нави мухит, йош авлод, ватанга садокат, милли г'урур, халк ог'заки иджоди, тариксий мерос.

Abstract: This article broadly covers the content, purpose and importance of raising children in a patriotic spirit in the family. The study scientifically analyzes the role of the family's educational opportunities, the personal example of parents, national values and the family environment in the formation of qualities such as love for the Motherland, loyalty, responsibility in the younger generation. It also provides conclusions on the effective use of the main forms of patriotic education in the family environment - conversations, practical activities, family rituals; methods - example, persuasion, encouragement, joint activities; means - folk oral literature, historical monuments, national holidays, works of literature and art. The article reveals the scientific and practical foundations of raising the younger generation as individuals loyal to their homeland by strengthening the patriotic and spiritual environment of the family.

Keywords: Patriotic education, family, parental example, forms of upbringing, methods of upbringing, educational tools, national values, spiritual environment, young generation, loyalty to the Motherland, national pride, folk oral art, historical heritage.

Kirish

Bugungi globallashuv va axborot oqimining tezkorligi sharoitida yosh avlodning ma'naviy olami, dunyoqarashi va qadriyatlariga turli tashqi omillar ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday sharoitda farzandlar qalbida Vatanga muhabbat, milliy g'urur, sadoqat, fidoyilik va yurt taqdiri uchun mas'uliyat tuyg'ularini shakllantirish nihoyatda dolzarb vazifa hisoblanadi. Ushbu jarayonning birlamchi va eng ta'sirchan bosqichi oiladan boshlanadi, chunki oila bolaga dastlabki tarbiya beruvchi, uning shaxsiyati va axloqiy qarashlarini shakllantiruvchi bosh maktabdir. Bola ilk bor oilada Vatan, xalq, tarix, mustaqillik, milliy qadriyatlar va davlat ramzlari haqidagi bilimlarga ega bo'ladi. Ota-onaning kundalik faoliyati, munosabati, shaxsiy namunasi orqali bolada yurtga hurmat va sadoqat kabi tushunchalar shakllanadi. Mustaqil O'zbekiston sharoitida yoshlarning ma'naviy yetuk, vatanparvar, ongli va mas'uliyatli bo'lib voyaga yetishi jamiyat ravnaqi va taraqqiyotining muhim omili sifatida qaraladi. Shu bois oilada farzandlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning samarali shakl, metod va vositalarini ilmiy asosda o'rganish va amaliyotga tatbiq etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Asosiy qism

Oilada bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ularning ma'naviy kamolotida hal qiluvchi omil bo'lib, farzandning Vatanga muhabbati, milliy g'ururi va mas'uliyat tuyg'usi aynan oilada shakllana boshlaydi. Vatanparvarlik tarbiyasi mazmunida bolaga yurt tarixiga hurmat, buyuk ajdodlar merosini e'zozlash, davlat ramzlari va milliy an'analarni qadrlash kabi fazilatlarni singdirish muhim o'rin tutadi. Bu jarayon oilada suhbat, maslahat, amaliy faoliyat, milliy bayramlarni nishonlash, tarixiy obidalarga borish kabi shakllarda amalga oshiriladi. Suhbatlar orqali ota-ona farzandiga Vatan haqidagi eng muhim tushunchalarni yetkazadi, buyuk allomalar, qahramonlar, mustaqillik g'oyalari haqida sodda va ta'sirli tarzda fikr bildiradi. Amaliy faoliyat shakllari — birgalikda obodonlashtirish ishlari, hasharlar, tabiatni asrash, muzeyga borish yoki tarixiy joylarni ziyorat qilish — bola ongida Vatanga daxldorlik va mas'uliyat tuyg'usini mustahkamlaydi. Oila ichida

milliy bayramlar va urf-odatlarini qo'llash ham vatanparvarlik tarbiyasining muhim jihati. Navro'z, Mustaqillik kuni, Konstitutsiya kuni kabi sanalarni hurmat bilan nishonlash bolada milliy g'ururni oshiradi. Tarbiya metodlari orasida namuna metodi eng ta'sirlisi bo'lib, ota-onaning Vatanga sodiqligi, mehnatsevarligi, halolligi farzand tarbiyasiga bevosita ta'sir qiladi. Ishontirish, tushuntirish, rag'batlantirish, birgalikdagi faoliyat metodlari esa bolaga yurtga mehr qo'yish, jamiyatga foydali bo'lish kabi fazilatlarni shakllantirishda samarali hisoblanadi. Xalq og'zaki ijodi — maqollar, dostonlar, ertaklar, qo'shiqlar — yosh avlodga jasorat, mardlik, fidoyilik fazilatlarini singdiruvchi eng qadimiy va kuchli tarbiyaviy vositadir. Shuningdek, tarixiy va badiiy adabiyotlar, milliy filmlar, san'at asarlari, oiladagi milliy muhit, tarixiy obidalar bilan tanishish, muzeylar va xotira maskanlariga borish kabi vositalar vatanparvarlik tuyg'ularini yanada mustahkamlaydi. Ommaviy axborot vositalaridagi vatanparvarlik ruhidagi ko'rsatuvlar, hujjatli filmlar, ma'rifiy dasturlar ham bolaning dunyoqarashini boyitadi. Shu tariqa, oilada vatanparvarlik tarbiyasi muntazam va tizimli amalga oshirilganda yosh avlodning yurtga sodiq, ma'naviy yetuk va ijtimoiy mas'uliyatli shaxs bo'lib voyaga yetishiga zaminyaratiladi.

Xulosa

Oilada bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bugungi globallashuv sharoitida milliy ong va ma'naviy barqarorlikni ta'minlashning eng samarali yo'lidir. Zero, vatanparvarlik tuyg'usi insonning eng dastlabki ijtimoiy tajribasi shakllanadigan — oilada paydo bo'ladi va aynan oilaviy tarbiya orqali mustahkamlanadi. Ota-onaning shaxsiy namunasi, oiladagi ma'naviy muhit, milliy qadriyatlarning qadrlanishi, ajdodlar merosiga hurmat, ona tiliga ehtirom kabi omillar farzandda yurtga sadoqat tuyg'usining shakllanishiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda oilaviy tarbiya jarayoniga zamonaviy pedagogik yondashuvlar, tarbiyaviy suhbatlar, amaliy faoliyat, namunali oilaviy an'analar va media vositalaridan ongli foydalanish orqali vatanparvarlik tarbiyasining mazmuni yanada boyitilmoqda. Shuningdek, farzandning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda tarbiya metodlarini to'g'ri tanlash, uni Vatan hayoti bilan muntazam bog'lab

borish, davlatimizning erishayotgan yutuqlarini tushuntirish, tarixiy shaxslar faoliyati bilan tanishtirish, mustaqil fikrlashga o'rgatish jarayonning samaradorligini oshiradi. Xulosa qilib aytganda, oiladagi vatanparvarlik tarbiyasi barkamol, yurt taqdiriga befarq bo'lmagan, mas'uliyatli, faol va ongli yosh avlodni voyaga yetkazishda beqiyos ahamiyatga ega bo'lib, jamiyatning ertangi taraqqiyoti ham aynan shunday tarbiyalangan farzandlarga bog'liqdir.

Xulosa

Oilada bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bugungi globallashuv sharoitida milliy ong va ma'naviy barqarorlikni ta'minlashning eng samarali yo'lidir. Zero, vatanparvarlik tuyg'usi insonning eng dastlabki ijtimoiy tajribasi shakllanadigan — oilada paydo bo'ladi va aynan oilaviy tarbiya orqali mustahkamlanadi. Ota-onaning shaxsiy namunasi, oiladagi ma'naviy muhit, milliy qadriyatlarning qadrlanishi, ajdodlar merosiga hurmat, ona tiliga ehtirom kabi omillar farzandda yurtga sadoqat tuyg'usining shakllanishiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda oilaviy tarbiya jarayoniga zamonaviy pedagogik yondashuvlar, tarbiyaviy suhbatlar, amaliy faoliyat, namunali oilaviy an'analar va media vositalaridan ongli foydalanish orqali vatanparvarlik tarbiyasining mazmuni yanada boyitilmoqda. Shuningdek, farzandning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda tarbiya metodlarini to'g'ri tanlash, uni Vatan hayoti bilan muntazam bog'lab borish, davlatimizning erishayotgan yutuqlarini tushuntirish, tarixiy shaxslar faoliyati bilan tanishtirish, mustaqil fikrlashga o'rgatish jarayonning samaradorligini oshiradi. Xulosa qilib aytganda, oiladagi vatanparvarlik tarbiyasi barkamol, yurt taqdiriga befarq bo'lmagan, mas'uliyatli, faol va ongli yosh avlodni voyaga yetkazishda beqiyos ahamiyatga ega bo'lib, jamiyatning ertangi taraqqiyoti ham aynan shunday tarbiyalanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: O'zbekiston, 2017.
2. Sodiqov Q. Pedagogika asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2015.
3. To'raqulov P. Oila va tarbiya. Toshkent: Fan, 2018.
4. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, Toshkent, 2020.
5. Xasanov D. Milliy tarbiya va vatanparvarlik. Toshkent: Ma'naviyat, 2019.